

ימי עיון בתנ"ך תשע"ח

מהי קדושה? (119)

חיים נבון

א. מי קדוש, מי מִקְדָּשׁ?

1. "וְקִדְשָׁתוּ כִּי אֵת לֶחֶם אֱלֹהֶיךָ הוּא מְקַרֵּיב קֹדֶשׁ יְהִי לָךְ כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי ה' מְקִדְשְׁכֶם" (ויקרא כ"א, ח).
2. "אבא שאול אומר: פמליא למלך - ומה עליה להיות? מחקה למלך" (ספרא קדושים פרשה א).
3. "כשם שאני קדוש כך אתם קדושים, כשם שאני פרוש כך אתם היו פרושים" (ספרא שמיני פרשה י).
4. "דבר אל כל עדת בני ישראל ואמרת אליהם קדושים תהיו, יכול כמוני? תלמוד לומר: 'כי קדוש אני ה' אלהיכם' - קדושותי למעלה מקדושתכם" (בראשית רבה פרשה צ, ב).
5. "ולא תחללו את שם קדושי ונקדושותי בתוך בני ישראל אני ה' מְקִדְשְׁכֶם" (ויקרא כ"ב, לב).

ב. מהי קדושה?

6. "ואל העם תאמר התקדשו למחר ואכלתם בֶּשֶׂר כִּי בְּכִיתֶם בְּאֲזְנֵי ה' לאמר מי יאכלנו בֶּשֶׂר כִּי טוֹב לָנוּ בְּמִצְרַיִם וְנָמְנוּ ה' לָכֶם בֶּשֶׂר וְאָכַלְתֶּם" (במדבר י"א, יח).
7. "כי כה אָמַר ה' עַל בֵּית מִלְכָּךְ יְהוּדָה... וְקִדְשָׁתִי עָלֶיךָ מִשְׁחַתִּים אִישׁ וְכִלְיוֹ" (ירמיהו כ"ב, ז).
8. "תקעו שופר בציון קדשו צום קראו עֲצָרָה" (יואל ב', טו).

ימי עיון בתנ"ך תשע"ח

9. "כי עם קדוש אתה לה' אלהיך בך בחר ה' אלהיך להיות לו לעם סגולה מפל העמים אשר על פני האדמה" (דברים ז', ו').

10. "וה' האמירך היום להיות לו לעם סגולה כאשר דבר לך... ולתתך עליון על כל הגוים... ולהיתך עם קדוש לה' אלהיך כאשר דבר" (דברים כ"ו, יח-יט).

11. "בקר וידע ה' את אשר לו ואת הקדוש והקריב אליו ואת אשר יבחר בו יקריב אליו" (במדבר ט"ז, ה').

12. "בני עמכם אהרן ומשה ניבדל אהרן להקדישו קדש קדשים הוא ובניו עד עולם להקטיר לפני ה' לשרתו ולברך בשמו עד עולם" (דברי הימים א כ"ג, יג).

13. "כל ימי נדר נזרו מער לא יעבר על ראשו עד מלאת הימים אשר יזיר לה' קדש יקנה גדל פרע שער ראשו" (במדבר ו', ה').

14. "ולאמו לאחיו ולאחותו לא יטמא להם במתם כי נזר אלהיו על ראשו" (שם, ז').

15. "וכי ימות מת עליו בפתע פתאם וטמא ראש נזרו וגלח ראשו ביום טהרתו ביום השביעי יגלחנו. וביום השמיני יבא שתי תרים או שני בני יונה אל הפהן אל פתח אהל מועד. ועשה הפהן אחד לחטאת ואחד לעלה וכפר עליו מאשר חטא על הנפש וקדש את ראשו ביום ההוא" (שם, ט-יא).

ימי עיון בתנ"ך תשע"ח

.16

"וַגִּלַּח

הַנְּזִיר פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד אֶת רֹאשׁ נְזָרוֹ וְלָקַח אֶת שְׂעַר רֹאשׁ נְזָרוֹ וְנָמַן עַל הָאֵשׁ אֲשֶׁר פִּתַּח זִבְחַת הַשְּׁלָמִים" (שם, יח).

.17

"וְאֵל

מִי תִדְמִינִי וְאֲשַׁנֶּה יֹאמֵר קְדוֹשׁ" (ישעיהו מ', כה).

.18

"הַשֵּׁם

'קדוש' הוא כינוי הרומז על היות האלוה נישא ומרומם מהידבק בו תואר מתארי הנבראים" (ספר הכוזרי מאמר ד, ג).

.19

"לֹא

אֲעֲשֶׂה חֶרֶן אִפִּי לֹא אָשׁוּב לְשַׁחַת אֶפְרָיִם כִּי אֵל אֲנֹכִי וְלֹא אִישׁ בְּקִרְבִּי קְדוֹשׁ וְלֹא אָבוֹא בְּעִיר" (הושע י"א, ט).

ימי עיון בתנ"ך תשע"ח

ג. קדושה כסטטוס - נוכחות אלוהית או יצירה אנושית?

20. "...ואל תדמו כי המקדש והמשכן המה

עניינים קדושים מעצמם, חלילה! השם יתברך שורה בתוך בניו, ואם המה כאדם עברו ברית - הוסר מהם כל קדושה, והמה ככלי חול, באו פריצים ויחללוהו. וטיטוס נכנס לקודש הקודשים וזונה עמו ולא ניזוק, כי הוסר קדושתו. ויותר מזה, הלוחות - 'מכתב אלוהים' - גם המה אינם קדושים בעצמם רק בשבילכם, וכאשר זנתה כלה בתוך חופתה המה נחשבים לנבלי חרש, ואין בהם קדושה מצד עצמם, רק בשבילכם שאתם שומרים אותם... וכל הקדושות המה מצד ציווי שציווה הבורא לבנות משכן לעשות בו זבחים וקורבנות לשם יתברך בלבד" (משך חוכמה, שמות ל"ב, יט).

21. "אין הקדושה תואר על טבעי שמימי

היורד מלמעלה למטה ונתקע באיזה חפץ. אין הדברים מתקדשים מאליהם. אילו היו הדברים מקבלים קדושה אוטומטית, הרי הייתה היהדות הופכת לדת מאגית, חס ושלום. הקדושה היא יצירת האדם. האדם מחדש את אופייה ועל ידיו חלה הקדושה על העולם החיצוני; הקדושה מביעה עמדה רוחנית של האדם במקומות וזמנים ידועים; מרוכות היא רק בתגובתו הפסיכית [=הנפשית] לתודעות מיוחדות" (הרב סולובייצ'יק, דברי השקפה, עמ' 117).

22. "ולמה אני אומר במקדש וירושלים

קדושה ראשונה קדשה לעתיד לבוא, ובקדושת שאר א"י לענין שביעית ומעשרות וכיוצא בהן לא קדשה לעתיד לבוא? לפי שקדושת המקדש וירושלים מפני השכינה, ושכינה אינה בטלה, והרי הוא אומר 'והשמתי את מקדשיכם', ואמרו חכמים: אע"פ ששוממין, בקדושתן הן עומדים. אבל חיוב הארץ בשביעית ובמעשרות אינו אלא מפני שהוא כבוש רבים, וכיון שנלקחה הארץ מידיהם בטל הכבוש, ונפטרה מן התורה ממעשרות ומשביעית שהרי אינה מן ארץ ישראל... (רמב"ם, הל' בית הבחירה ו', טז).

ימי עיון בתנ"ך תשע"ח

23. "הקדושה שמקורה עליון וקדושת

ההתנהגות באדם - אחת היא. רק מציאות בעייתית וליקויי התנהגות הם שמנתקים ביניהן" (הרב י' שרלו, והיו לאחדים בידך, עמ' 79).

24. "שבעת ימים תכפר על המזבח וקדשת

אתו והיה המזבח קדש קדשים... ונעזתי שמה לבני ישראל ונקדש בכבדי. וקדשתי את אהל מועד ואת המזבח ואת אהרן ואת בניו אקדש לכהן לי. ושכנתי בתוך בני ישראל והייתי להם לאלהים. ונדעו כי אני ה' אלהיהם אשר הוצאתי אתם מארץ מצרים לשכני בתוכם אני ה' אלהיהם" (שמות כ"ט, לז-מו).

25. "וינדבר ה' אל משה לאמר. ביום החדש

הראשון באחד לחדש תקים את משכן אהל מועד... ולקחת את שמן המשחה ומשחת את המשכן ואת כל אשר בו וקדשת אתו ואת כל פליו והיה קדש. ומשחת את מזבח העולה ואת כל פליו וקדשת את המזבח והיה המזבח קדש קדשים. ומשחת את הכיר ואת בנו וקדשת אתו... והלבשת את אהרן את בגדי הקדש ומשחת אתו וקדשת אתו וכהן לי... ויעש משה ככל אשר צוה ה' אתו כן עשה. ויקם את החצר סביב למשכן ולמזבח ויתן את מסד שער החצר ויכל משה את המלאכה. ויכס הענן את אהל מועד וכבוד ה' מלא את המשכן. ולא יכל משה לבוא אל אהל מועד כי שכן עליו הענן וכבוד ה' מלא את המשכן" (שמות מ', א-לה).

ד. קידוש השם וחילול השם

26. "ולא תחללו את שם קדשי ונקדשתי

בתוך בני ישראל אני ה' מקדשכם" (ויקרא כ"ב, לב).

27. "בן אדם בית ישראל יושבים על אדמתם ויטמאו אותה בדרךכם ובעלילותם כטמאת הנדה היתה דרךכם לפני...

ואפיץ אתם בגוים ויזרו בארצות כדרךכם וכעלילותם שפטים. ויבוא אל הגוים אשר באו שם ויחללו את שם קדשי באמר להם עם ה' אלה ומארצו יצאו. ואחמל על שם קדשי אשר חללוהו בית ישראל בגוים אשר באו

ימי עיון בתנ"ך תשע"ח

שָׁמָּה. לָכֵן אָמַר לְבֵית יִשְׂרָאֵל כֹּה אָמַר אֲדֹנָי ה' לֹא לְמַעַנְכֶם אָנִי עֹשֶׂה בַּיִת יִשְׂרָאֵל כִּי אִם לְשֵׁם קִדְשִׁי אֲשֶׁר חָלַלְתֶּם בְּגוֹיִם אֲשֶׁר בָּאתֶם שָׁם. וְקִדְשָׁתִי אֵת שְׁמִי הַגָּדוֹל הַמְּחַלָּל בְּגוֹיִם אֲשֶׁר חָלַלְתֶּם בְּתוֹכָם וַיִּדְעוּ הַגּוֹיִם כִּי אֲנִי ה' נְאֻם אֲדֹנָי ה' בְּהַקְדְּשִׁי בְּכֶם לְעִינֵיהֶם. וְלִקְחֹתִי אֶתְכֶם מִן הַגּוֹיִם וְקִבַּצְתִּי אֶתְכֶם מִכָּל הָאָרְצוֹת וְהִבֵּאתִי אֶתְכֶם אֶל אֲדַמְתְּכֶם. וְנָרַקְתִּי עֲלֵיכֶם מִיַּם טְהוֹרִים וּטְהַרְתֶּם מִכָּל טְמֵאוֹתֵיכֶם וּמִכָּל גְּלוּלֵיכֶם אֲטַהֵר אֶתְכֶם. וְנָתַתִּי לְכֶם לֵב חֲדָשׁ וְרוּחַ חֲדָשָׁה אֶתֹן בְּקִרְבְּכֶם וְהִסְרֹתִי אֵת לֵב הָאֲבָן מִבְּשָׂרְכֶם וְנָתַתִּי לְכֶם לֵב בָּשָׂר. וְאֵת רוּחִי אֶתֹן בְּקִרְבְּכֶם וְעָשִׂיתִי אֵת אֲשֶׁר בְּחַקֵּי תַלְכוּ וּמִשְׁפָּטֵי תִשְׁמְרוּ וְעָשִׂיתֶם. וַיִּשְׁבַּחְתֶּם בְּאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַתִּי לְאַבְתֵּיכֶם וְהִיִּיתֶם לִי לְעַם וְאֲנִי אֶהְיֶה לְכֶם לְאֱלֹהִים" (יחזקאל ל"ו, יז-כח).